

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

УДК 342.98

Ігор Качур *

ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУТУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ СПРАВИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

У статті висвітлені проблемні питання використання інституту адміністративної справи в адміністративному судочинстві України. Вказано на недостатнє дослідження цього інституту, законодавче ототожнення його із публічно-правовим спором. Наголошено на важливості адміністративної справи для виникнення правовідносин у сфері адміністративного судочинства. Висловлено авторське бачення напрямів удосконалення цього інституту в адміністративному судочинстві.

Ключові слова: адміністративна справа, інститут адміністративної справи, адміністративне судочинство, публічно-правовий спір, суд, Кодекс адміністративного судочинства України.

Kachur I. A. K вопросу об усовершенствовании института административного дела в административном судопроизводстве Украины.

В статье освещены проблемные вопросы использования института административного дела в административном судопроизводстве Украины. Указано на недостаточное исследование этого института, законодательное отождествление его с публично-правовым спором. Отмечена важность административного дела для возникновения правоотношений в сфере административного судопроизводства. Высказано авторское видение направлений усовершенствования этого института в административном судопроизводстве.

Ключевые слова: административное дело, институт административного дела, административное судопроизводство, публично-правовой спор, суд, Кодекс административного судопроизводства Украины.

Kachur I. A. On the issue of improvement the institute of administrative case in the administrative legal proceeding of Ukraine.

The article deals with the problematic issues of using the institute of administrative case in the administrative legal process of Ukraine. It is indicated inadequate study of this institution, legislative identification of it with a public-law dispute. The importance of the administrative case for the emergence of legal relations in the field of administrative legal proceedings is emphasized. The author's vision of directions of improvement of this institute in administrative legal proceedings is expressed.

Keywords: administrative case, institute of administrative cases, administrative legal proceeding, public legal dispute, court, Code of the administrative legal proceeding of Ukraine.

На виконання конституційних приписів про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції України), що кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (ст. 55 Конституції України) спрямовані реформаційні процеси в державі, зокрема, й у сфері адміністративного судочинства. З метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди (ст. 125 Конституції України).

Оновлення законодавчих підходів до здійснення адміністративного судочинства супроводжується концептуальними напрацюваннями не лише практичного характеру, а й

науковими здобутками у сфері процесуального права, здатними забезпечити гармонізацію та уніфікованість процесуальних норм на шляху реалізації судової реформи в країні.

Ефективність судового процесу, дотримання його стадійності й розумних строків розгляду та вирішення публічно-правових спорів, розв'язання проблемних питань, що при цьому виникають, залежать від ряду об'єктивних і суб'єктивних чинників, серед яких формування теорії адміністративного судочинства (адміністративного процесу) із притаманними їй правовими категоріями та інститутами, а також урахування загальнотеоретичних надбань процесуального права.

Важливим правовим інститутом адміністративного судочинства є інститут адміністративної справи, адже саме з ним пов'язані правовідносини, що виникають і розвиваються при судовому захисті прав, свобод та інтересів особи у публічно-правовій сфері. Саме адміністративна справа рухається стадіями судового процесу – до вирішення завдань адміністративного судочинства.

Відсутність комплексних наукових напрацювань у теоретико-практичному аспекті щодо інституту адміністративної справи є правовою прогалиною, яка потребує усунення. Це актуалізує вивчення цього правового інституту.

Оновлення положень Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) [1], попри певну критику окремих з них, призвело до певного «затишшя» й очікування. Це пов'язано не лише із законодавчими новелами процесуального характеру, а й з реорганізацією судової системи в цілому, із трансформацією вищої судової інстанції в адміністративному судочинстві. Під час семінарів, круглих столів, інших публічних заходів з питань застосування положень КАС України обговорюються особливості і специфічні риси нових інститутів адміністративного судочинства та об'єктивно лише окреслюються деякі правозастосовні проблеми або ризики їх виникнення. Значна частина практиків вважає, що найбільш критичні проблемні питання адміністративного судочинства усунені в новому КАС, а для висновків щодо ефективності оптимізованого процесу потрібен час. У зв'язку з цим відсутні будь-які роз'яснення з боку вищої судової інстанції та узагальнення щодо порядку розгляду та вирішення публічно-правових спорів за правилами оновленого адміністративного судочинства.

Із публікацій, розміщених на офіційних сайтах Верховного Суду та деяких окружних адміністративних судів, випливає, що судді в цілому підтримують новели адміністративного судочинства [2; 3]. Разом з тим, вченими і деякими практикуючими юристами висловлюються певні думки стосовно можливих правозастосовчих ризиків тих чи інших положень адміністративного судочинства. Наприклад, сумнівним називають «застосування прецедентного права (типових і зразкових справ)», що, на думку деяких громадських експертів, не відповідає принципам континентального європейського права, за якими побудовано правову систему України [4]. З іншого боку, критикується твердження щодо швидкого розгляду великої кількості однотипних справ, оскільки, по-перше, передача зразкової справи до Верховного Суду, вирішення питання щодо відкриття по ній провадження та її безпосередній розгляд вимагають чимало часу; по-друге, передбачено можливість зупинення провадження у таких справах до вирішення зразкової справи (ст. 291 КАС) [5]. Наголошується на необхідності приведення категорій справ, визначених у ч.ч. 2, 4 ст. 22 КАС до єдиної інстанційної юрисдикції Київському апеляційному адміністративному суду як суду першої інстанції, а також на узгодженні ст. 22 зі ст.ст. 266, 273 КАС, що визначають особливості позовного провадження по даним категоріям справ, та із ч. 3 ст. 293 Кодексу, якою передбачено, що Велика Палата Верховного Суду переглядає як суд апеляційної інстанції судові рішення Верховного Суду, ухвалені ним як судом першої інстанції [6].

У цілому проведеним аналізом встановлено, що в контексті досліджуваного інституту адміністративної справи найбільш обговорюваними і проблематичними визнаються такі пов'язані інститути, категорії і поняття: підсудність, спрощене позовне провадження, касаційне оскарження судових рішень, оціночні поняття, податкові спори.

Так, у межах спільної наради суддів Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду, за участю голів апеляційних та окружних адміністративних судів

(січень 2018 р. [7]), до найпоширеніших проблем нового Кодексу, з поміж іншого, віднесено: підсудність (на думку Голови Касаційного адміністративного суду М. Смоковича, законодавець залишив певну невизначеність, зазначивши можливість інших судів (не лише адміністративних) розглядати публічно-правові спори у випадках, визначених законодавством, тому в даному випадку корисними стануть правові позиції Верховного Суду, прийняті з даних питань); розподіл усіх видів проваджень в адміністративному процесі на чотири групи: письмове, загальне, спрощене та провадження у типових та зразкових справах (суддя Тернопільського окружного адміністративного суду А. Жук). Голова Касаційного адміністративного суду наголосив, що низка питань процесуального характеру потребує вирішення, і уже Касаційним адміністративним судом в складі Верховного Суду було підготовлено відповіді на 99 питань, надісланих суддями з областей для обговорення та надання роз'яснень. Водночас, М. Смокович зауважив, що Верховний Суд не надаватиме офіційні роз'яснення з питань застосування законодавства, оскільки це може розцінюватися тиском на суддів. Правові позиції Верховного Суду висвітлюватимуться в його рішеннях [7].

Питання залишення підсудності місцевим загальним судам в адміністративних справах обговорюється в Центрі суддівських студій. Так, на думку судді у відставці, професора С. Штогуна, «визначення підсудності справ у адміністративному судочинстві є таким складним і заплутаним, що потребує постійного наукового і практичного аналізу. Ця проблема породжує не тільки тяганину для сторін, а й небажані наслідки для самих суддів» [8].

Дискусійним називають п. 4 ст. 22 КАС, який «робить Верховний Суд судом першої інстанції для справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради, Президента, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів», зважаючи на щорічну кількість таких справ в межах 400–500 справ [9]. А головну проблему тут вбачають у відсутності касаційного перегляду, що суперечить п. 8 ч. 2 ст. 129 Конституції України (схожі погляди висловлюються адвокатами [5] і суддями [8]). Передання інстанційної юрисдикції від Великої Палати Верховного Суду до Верховного Суду, на думку експертів, «усуне суперечності між ст. 129 Конституції України, ст. 45 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», сприятиме забезпеченню прав осіб на судовий захист, ефективності судочинства та розгляду справ у розумні строки, надасть можливість реального втілення мети створення Великої палати Верховного Суду в частині реалізації її повноваження щодо забезпечення однакового застосування норм права касаційними судами» [6].

Також звертається увага на відсутність законодавчого закріплення критеріїв віднесення справ до малозначних і критеріїв визначення типових справ [9].

Кодекс, на думку Н. Кучерук, не конкретизує, що слід розуміти під такими поняттями, як «питання права, що має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики», «справа, що має виняткове значення для учасника справи» (ст. 328 КАС): «через це можуть виникнути ситуації, коли аналогічні справи будуть переглядатися у касаційному порядку в залежності від складу суду, а не наявності законних підстав для такого перегляду» [5].

Розглядаючи законодавче закріплення спрощеного позовного провадження, С.О. Короєд небезпідставно стверджує, що у переліку питань, які суд зобов'язаний врахувати, приймаючи рішення про таке провадження (ст. 257 КАС), не враховано такий матеріально-правовий критерій, як пріоритет швидкого вирішення справи: «при розгляді ряду адміністративних справ дискреційні повноваження адміністративного суду на власний розсуд застосовувати спрощене позовне провадження істотно обмежені, що не відповідає правовій природі такого спрощення, обмежує дію процесуальної економії та засаду пропорційності і створює адміністративному суду перешкоди в досягненні завдання адміністративного судочинства» [10, с. 141]. Автор, називаючи позитивним моментом упровадження у вітчизняне адміністративне судочинство європейських правил прискорення судового розгляду, слушно пропонує «уповноважити суддю (який має нести персональну відповідальність за результати вирішення справи, із забезпеченням сторонам права на

апеляційне оскарження) самостійно визначати категорію адміністративної справи, її складність і предмет спору (характер спірних правовідносин, предмет доказування та склад учасників тощо), з метою прийняття рішення про її розгляд в порядку спрощеного позовного провадження та самостійно визначати порядок здійснення провадження з урахуванням принципу пропорційності та завдання адміністративного судочинства» [10, с. 142].

У дисертаціях 2017 року, наближених до тематики цього дослідження, розглядаються такі категорії спорів: оскарження нормативно-правових актів [11], податкові спори [12; 13], за участю іноземців та осіб без громадянства [14], за участю органів внутрішніх справ [15], пов'язані із виконанням рішень суду [16], а також інститут скороченого і спрощеного провадження [17; 18].

Разом з тим, більшість дисертаційних робіт цього періоду не враховують оновлені положення КАС України і навіть не аналізують існуючий на той момент проект Кодексу, що певною мірою вплинуло і на висновки та пропозиції дослідників, зокрема, й стосовно удосконалення порядку розгляду тих чи інших категорій публічно-правових спорів, попри виокремлення проблемних питань відповідної сфери.

В окремих монографічних роботах серед напрямів удосконалення порядку розгляду тих чи інших категорій публічно-правових спорів є слушні пропозиції, деякі з яких враховані і в оновлених приписах КАС. Так, переконливою названо пропозицію С.В.Безпалька про запровадження оперативних способів повідомлення сторін про час та місце розгляду адміністративним судом справ у спорах, що виникають у зв'язку із виконанням рішення суду, оскільки «така пропозиція є своєчасною в світлі спроби впровадження в Україні електронного судочинства та з урахуванням розвитку новітніх технологій», а також підтримано автора з приводу скасування обов'язку позивача сплачувати судовий збір при оскарженні до суду рішення, дій чи бездіяльності органу державної виконавчої служби щодо виконання судового рішення по адміністративній справі, адже дійсно такий стан законодавства обумовлює необхідність подвійної сплати судового збору задля забезпечення захисту одного права [19].

Однак прослідковується тенденція мінімального урахування наукових пропозицій у законотворчій діяльності. За даними досліджень, які щорічно проводяться Інститутом законодавства Верховної Ради України [20; 21], 90 % дисертацій містять конкретні пропозиції щодо удосконалення правил здійснення адміністративного судочинства. Але лише деякі з них знаходять відображення в законі (законопроекті). Віддаленість законотворчої діяльності від наукової, як зауважує А.О.Черникова, вкрай негативно впливає на ефективність нормативно-правової бази, зумовлює прогалини і колізії, знижує якість нормопроєктування, призводить до безсистемності внесення змін і доповнень до законодавчих актів [22, с. 163].

Так, при оновленні КАС України не враховано пропозиції дослідників щодо: виборчих спорів (М.І. Смокович), особливостей оскарження нормативно-правових актів (Я.С. Рябченко), розгляду справ за адміністративними позовами з приводу видворення іноземців та осіб без громадянства (М.М. Аракелян), розширення системи обов'язків суддів адміністративних судів (С.С. Лаптев); не враховані також пропозиції членів Науково-консультативної ради при Вищому адміністративному суді (далі – ВАС України) стосовно напрямів удосконалення адміністративного судочинства, що періодично висловлювалися у наукових публікаціях на офіційному сайті цього суду (URL: <http://www.vasu.gov.ua>); не враховані роз'яснення, що містяться у Листах ВАС України, окремі з яких доцільно було б закріпити на законодавчому рівні задля уникнення подальших рекомендацій судам з приводу алгоритму (порядку) їх дій, зокрема, при розгляді і вирішенні різних категорій публічно-правових спорів.

Варто зазначити, що і законотворча діяльність після ухвалення змін до Кодексу адміністративного судочинства не є активною. Усі законопроекти, які вносилися до жовтня 2017 року на розгляд парламенту, знято з розгляду. Нині у Верховній Раді України (станом на 01.05.2018 р.) зареєстровано два законопроекти: про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України (щодо удосконалення механізмів судового розгляду) (реєстр. № 7414 від 19.12.2017 р.) і про внесення змін до Кодексу адміністративного

судочинства України (щодо запровадження інституту преюдиційного запиту та уніфікації касаційного провадження) (реєстр. № 8031 від 09.02.2018 р.).

Метою першого законопроекту декларовано: «зменшити значну кількість оціночних понять в процесуальному законодавстві, довільне тлумачення яких може призвести до зловживання судом повноваженнями; не допустити безпідставний вжиток судами заходів примусу через «зловживання правом», визначити, що є «зловживання правом»; визначення чітких критеріїв процесуальної діяльності суду під час розгляду справ; зменшення корупційного ризику шляхом обрання складу колегії суддів, які розглядають конкретні справи, Єдиною інформаційно-телекомунікаційною системою, відмова від діяльності постійних колегій; удосконалення процедури оцінки доказів судом на предмет їх належності і допустимості; удосконалення строків, їх чітка регламентація; недопущення обмеження прав позивача шляхом зобов'язання внести на депозитний рахунок суду грошову суму для забезпечення можливого відшкодування майбутніх витрат відповідача на професійну правничу допомогу та інших витрат, які має понести відповідач у зв'язку із розглядом справи; доступність суду, який розглядатиме справи з питань інтелектуальної власності» [23]. Пропоновано зміни у визначенні поняття «справа незначної складності», нова редакція ст. 12 КАС (Форми адміністративного судочинства), визнання оцінки доказів стадією судового розгляду та інші процесуальні уточнення, в основному, стосовно статусу учасників судового процесу.

У пояснювальній записці до другого законопроекту йдеться про таке: «деякі із нововведень можуть поставити під сумнів незалежність та об'єктивність судового розгляду, і мати наслідком збільшення корупційних ризиків при прийнятті судом рішення у тому чи іншому адміністративному провадженні. Зокрема, мова йде про запроваджений інститут постійних колегій суддів. Так, до прийняття вказаного вище Закону, всі судді колегії призначалися автоматизованою системою з урахуванням низки критеріїв: перебування у відраженні (відпустці), на лікарняному, коефіцієнт навантаження конкретного судді, диференціація за складністю справи тощо. Зміна порядку формування колегії навряд чи зможе врахувати всі ці критерії. Змінами до Кодексу адміністративного судочинства України також встановлено підстави для передачі судом, який розглядає справу у касаційному порядку, справи на розгляд, зокрема, об'єднаної палати Верховного Суду у разі виникнення необхідності відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні Верховного Суду. Так, є безпідставним створення проміжної ланки – об'єднаних палат, які тільки розширюють та ускладнюють структуру Верховного Суду. За необхідності відступу від висновків за певних підстав такі справи повинні розглядати Велика Палата, що сприятиме, в тому числі, забезпеченню єдності судової практики» [24]. У зв'язку з цим, пропонується запровадити інститут преюдиційного запиту, покликаний, на думку авторів проекту, реалізувати принцип процесуальної економії, оскільки дозволить зменшити ризик направлення справи на повторний розгляд; а також пропонується уніфікувати касаційне провадження. Серед конкретних пропозицій цього законопроекту, дотичних до інституту адміністративної справи, є такі: (1) визначення адміністративної справи як «переданого на вирішення адміністративного суду публічно-правового спору, віднесеного статтею 19 цього Кодексу до юрисдикції адміністративних судів», а також виключення з Кодексу поняття «публічно-правовий спір» (ст. 4) (у визначеннях різновидів адміністративних справ уточнення не пропонуються, хоча в п. 2 ч. 3 ст. 328 КАС справи незначної складності замінено на малозначні справи); (2) уточнення щодо складу суду, уповноваженого розглядати адміністративні справи; (3) виключення обмежень щодо моменту вступу у справу третіх осіб; (4) можливість врегулювання спору за участю судді у всіх без виключення адміністративних справах; (5) запровадження нового – преюдиційного провадження (р. II-1) із поділом на стадії і закріпленням порядку його здійснення Великою Палатою Верховного Суду та ін.

У цілому, на нашу думку, удосконалення інституту адміністративної справи вбачається у:

(1) розвитку теорії адміністративного судочинства, відповідні поняття якої потребують науково-методологічного обґрунтування (розробки понятійного апарату),

зокрема: (а) розширення поглядів на інститут адміністративної справи (неототожнення адміністративної справи із публічно-правовим спором) та його складові елементи з онтологічної і гносеологічної точок зору; (б) чіткого визначення змістовного наповнення правових категорій «адміністративний процес», «адміністративна юрисдикція», «порядок провадження у справі», «стадії судового процесу»; (в) встановлення моменту виникнення адміністративної справи; (г) з'ясування ознак адміністративної справи та її предмету; (ґ) відмежування «виду адміністративної справи» і «категорії спору», критеріїв розмежування, підстав класифікації адміністративних справ; (д) визначення ознак (критеріїв) специфіки позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ, що зумовлюють особливий порядок їх розгляду і вирішення;

(2) законодавчому врегулюванні таких аспектів використання інституту адміністративної справи як: (а) визначення понять «адміністративна справа», «складні адміністративні справи», «термінові адміністративні справи»; (б) уточнення поняття «типові адміністративні справи», переліку стадій судового процесу, правової природи врегулювання спору за участю судді; (в) віднесення відновлення втраченого судового провадження до форм адміністративного судочинства; (г) виокремлення серед завдань адміністративного судочинства швидкого розгляду адміністративної справи;

(3) доцільності запозичення деяких законодавчих положень окремих зарубіжних країн при розробці теоретико-практичних засад інституту адміністративної справи.

Висновки. Отже, підсумовуючи розгляд напрямів удосконалення інституту адміністративної справи, слід зазначити, що попри прогресивне оновлення закону у сфері адміністративного судочинства, високу оцінку його положень як вітчизняними, так і міжнародними експертами, практиками, представниками наукової спільноти, можна виокремити ряд дискусійних, неврегульованих питань, сумнівно-ризикованих законотворчих підходів, які потребують подальшого вивчення з урахуванням правозастосовних здобутків і пропозицій вчених. Окрім того, не слід забувати про суб'єктивний чинник, що впливає на правильність правозастосування і залежить від суддівського розсуду, професіоналізму, належного сприйняття оновлених положень закону у сфері адміністративного судочинства та використання інституту адміністративної справи. Тому на часі залишається узагальнення судової практики, з'ясування проблемних питань у ній, роз'яснення шляхів їх вирішення, спираючись на правову позицію вищої судової інстанції.

Список використаних джерел:

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV (із змінами і доповненнями). URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua/>
2. Коновалова А. Співвідношення повноважень Касаційного адміністративного суду та Великої палати Верховного Суду за нормами нового КАСУ. URL: <https://aequo.ua/>
3. Стрелец Т. Судебная реформа: зачем нужны типичные и образцовые дела. *Судово-юридична газета*. 4 жовтня 2017 р. URL: <http://www.vasu.gov.ua/publikazii/>
4. Неганов В. Як прийняття нових процесуальних кодексів посилює владу Президента. URL: https://lb.ua/blog/victor_neganov/371805.html
5. Кучерук Н. Адміністративна касація за новим КАСУ. *Юридична газета*. 2017. URL: <http://radako.com.ua/news/>
6. Епель О. Порядок розгляду окремих категорій справ за новим кодексом адміністративного судочинства України, шляхи вдосконалення. URL: <http://n-auditor.com.ua/uk>
7. Новий Кодекс адміністративного судочинства: позиція суддів Верховного Суду з проблемних питань. URL: <http://ukrainepravo.com/judicial>
8. Штогун С. Центр суддівських студій. URL: <http://www.judges.org.ua/dig14204.htm>
9. *Закон і бізнес*. № 17–18 (1315–1316). 01.05–12.05.2017.
10. Короїд С.О. Інститут спрощеного позовного провадження за проектом нової редакції Кодексу адміністративного судочинства України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 2. С. 138–142. URL: <http://www.nvppp.in.ua/vip/2017/2/29.pdf>
11. Лазнюк Є.В. Проведення в адміністративних справах щодо оскарження нормативно-правових актів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Дніпро, 2017. 20 с.

12. Малярчук І.А. Проведення у справах з податкових спорів в адміністративному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 20 с.

13. Мінаєва К.В. Звернення до суду як повноваження органу доходів і зборів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 20 с.

14. Коваль В.О. Захист прав, свобод та законних інтересів іноземців та осіб без громадянства в адміністративному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 16 с.

15. Шалагінова А.В. Розгляд адміністративним судом спорів за участю органів внутрішніх справ України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 20 с.

16. Безпалько С.В. Правові засади вирішення адміністративними судами спорів, які виникають у зв'язку з виконанням рішень суду : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 19 с.

17. Завальнюк І.В. Спрошене провадження в адміністративному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2017. 22 с.

18. Кузнецов Д.В. Скорочене провадження в адміністративному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Дніпро, 2017. 20 с.

19. Литвин Н.А. Відгук офіційного опонента на дисертаційну роботу Безпалько Сергія Вікторовича «Правові засади вирішення адміністративними судами спорів, які виникають у зв'язку з виконанням рішень суду». URL: http://dndi.mvs.gov.ua/index_html_files/vid%20Litvin.pdf

20. Правова наука та законодавча практика: аналіз дисертаційних досліджень (2012–2015). Випуск 5. Київ : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2016. 237 с.

21. Правова наука та законодавча практика: аналіз дисертаційних досліджень (2016). Випуск 6. Київ : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017. 537 с.

22. Черникова А.О. Диференціація процесуальної форми адміністративного судочинства України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 225 с.

23. Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України (щодо удосконалення механізмів судового розгляду) : проект Закону України (реєстр. № 7414 від 19.12.2017 р.). URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/>

24. Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України (щодо запровадження інституту преюдиційного запиту та уніфікації касаційного провадження) : проект Закону України (реєстр. № 8031 від 09.02.2018 р.). URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/>

** Качур Ігор Анатолійович – здобувач Київського міжнародного університету.*

Стаття надійшла до редакції 8 травня 2018 р.

УДК 342.95

Микола Самбор *

НЕЗАКІНЧЕНЕ АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ (ПРОСТУПОК) ЯК МОЖЛИВА ПІДСТАВА ДЛЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

У статті розглядаються теоретичні та практичні аспекти можливості застосування адміністративної відповідальності за незакінчене адміністративне правопорушення. Досліджуються питання нормативно-правового регулювання незакінченого адміністративного правопорушення в Україні та інших зарубіжних країнах, а також відповідні наукова доктрина та правозастосовна практика.

Ключові слова: адміністративне правопорушення, незакінчене правопорушення, адміністративна відповідальність.

Самбор Н. А. Незаконченное административное правонарушение (проступок) как возможное основание для административной ответственности.

В статье рассматриваются теоретические и практические аспекты возможности применения административной ответственности за неоконченное административном